Ympäristövaliokunta 16.02.2026

Asia: VNS 11/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Yleiset kommentit

Työssä toteutettu skenaariotarkastelu on ilmastolain edellyttämä ja hyödyllinen tapa tarkastella ilmastopolitiikkaa pitkällä aikavälillä. Ilmastosuunnitelman valmistelussa tehtiin ansiokasta sidosryhmäyhteistyötä työpajojen muodossa. On kuitenkin todettava, että työn kannalta keskeisten skenaarioiden lähtökohdista ei käyty keskustelua sidosryhmien kanssa, mikä jossain määrin näkyy lopputuloksessa.

Skenaarioissa on tehty runsaasti varsin sattumanvaraisia olettamuksia, jotka vaikuttavat ilmastosuunnitelman tuloksiin. Esimerkki tästä on oletus, jossa "Ympäristö edellä" (ENV) -skenaariossa "huoli planetaaristen rajojen ylittymisestä ja ihmisen toiminnan ympäristövaikutuksista vähentää biopolttoaineiden sekä sähköpolttoaineiden käyttöä liikenteessä" (VTT Technology 443: Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot - pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustaselvitys, s. 43.). Useiden kansainvälisten asiantuntijalaitosten skenaarioissa maailman tiukimmat päästövähennysskenaariot pikemmin lisäävät kuin vähentävät biopolttoaineiden käyttöä liikenteessä. Euroopan komission 2040 ilmastotavoitteen vaikutusarviossa sähköpolttoaineiden käyttö kasvaa sitä enemmän mitä enemmän päästöjä vähennetään.

Samoin hakkuumäärien osalta tehdyissä oletuksissa ”Ympäristö edellä” -skenaariossa hakkuutaso on painettu 50 miljoonaan kuutioon, vaikka suunnitelmassa todetaan (s. 40), että vertaisarvioidun tutkimuksen mukaan hakkuiden vähentäminen Suomessa ja EU alueella korvautuisi pääosin lisähakkuilla ja tuotannolla muualla, jossa metsien hiiliensidonta vähenisi, päästöt lisääntyisivät ja biodiversiteetti heikkenisi.

Valituissa skenaarioissa nelikentän x-akseli on nykyiseen maailmantilanteeseen nähden varsin optimistinen: kahdessa skenaariossa neljästä ihmisten arvot muuttuvat positiiviseen suuntaan ja ympäristö ja yhteiskunta ovat ”edellä”. Sellainen skenaario, jossa kehitys arvojen suhteen onkin negatiivista, puuttuu kokonaan. Millainen ilmastopolitiikka sellaisessa maailmassa olisi mahdollista ja perusteltua?

Keskeinen havainto suunnitelman skenaarioista on myös se, ettei niiden osalta ole tarkasteltu taloudellisia tai sosiaalisia vaikutuksia. Implisiittinen oletus tällöin on, että kaikissa skenaarioissa talouskehitys voi olla sellaista, että se on kansalaisten ja yritysten hyväksyttävissä ja julkisen talouden kantokyky säilyy.

Koska kyse on pitkän aikavälin suunnitelmasta ja hyvin erilaisiin tulevaisuuksiin perustuvasta skenaariotarkastelusta, tulosten mielenkiintoisinta antia ovat erot ja viestit etenkin pitkällä aikavälillä. On keskeinen havainto, että Suomi saavuttaisi hiilinegatiivisuuden ennen vuotta 2050 kaikissa suunnitelman skenaariossa. Vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite saavutetaan sen sijaan ainoastaan Ympäristö edellä (ENV) -skenaariossa, jonka on todennäköisesti todettu johtavan hakkuuvuotoon (ks. yllä).

BIZ-skenaarion teknisten nielujen hyödyntäminen (n. vajaa 6 Mt 2035) perustuisi pääasiassa biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon. Suunnitelman mukaan tämä ”on mahdollista laajemman metsäteollisuuden ja sen edellyttämien suurempien runkopuun hakkuiden vuoksi” (s. 39). Suomessa syntyy kuitenkin biogeenista hiilidioksidia jo nykytilanteessa merkittävästi enemmän kuin 6 Mt. Jää epäselväksi miksi teknisten nielujen hyödyntäminen liitetään skenaariossa suurempiin hakkuisiin.

Johtopäätöksissä (s. 79) korostetaan suoran sähköistämisen merkitystä ja todetaan, että ”Raskaan liikenteen pitempien matkojen sekä meri- ja lentoliikenteen tapauksessa tarvittaneen päästöjen vähentämiseksi lisäksi epäsuoraa sähköistämistä esimerkiksi sähköpolttoaineiden avulla.” Kuvauksesta ovat unohtuneet täysin kestävät biopolttoaineet, joiden kustannustehokkuus on jo nyt hyvällä tasolla ja joiden rooli esimerkiksi kansainvälisen energiajärjestön (IEA) päästövähennys- ja nettonollaskenaarioissa on keskeinen.

Johtopäätöksissä todetaan edelleen: "KEITO LTS-raportin mukaan bioperäisen hiilen talteenotto ja varastointi (BECCS) voi muodostua keskeiseksi keinoksi 2040-luvulla." Ilmastopolitiikan suunnittelun näkökulmasta on olennaista tunnistaa, ettei tällainen kehitys voi toteutua, jos biomassaa käyttävät toimialat eivät ole kilpailukykyisiä, jos biomassan kestävälle käytölle asetetaan Suomessa lähivuosina merkittävästi rajoituksia ja jos toimialan laajuus merkittävästi pienenee.

Menetelmistä on mainittu tekniset hiilinielut, mutta kuvauksessa ei mainita biohiiliä, jotka ovat myös tekninen hiilinielu. Biohiili voi linkittyä vahvasti maa- ja metsätalouden päästövähennyksiin sekä nielukehitykseen. Biohiilitoimiala voi tuoreen VTT:n raportin "Biohiili osana suomalaista biotaloutta" mukaan saavuttaa jopa 3,8 Mt CO_2 pysyvän poistotason vuositasolla.

Yksityiskohtaiset kommentit

Kaikissa etenemisvaihtoehdoissa biopolttoaineiden kokonaiskulutus Suomen kotimaanliikenteessä vähenisi vuoden 2030 jälkeen. Tällainen lähestymistapa ei vaikuta tällä hetkellä todennäköiseltä ottaen huomioon ajoneuvokannan muutokset, liikenteen päästövähennyskehitys kuluvalla vuosikymmenellä sekä erityisesti raskaimmassa liikenteessä todelliseen kustannuskehitykseen perustuva vaihtoehtojen kaventuminen lähinnä biopolttoaineisiin.

Laskelmissa on tehty rajaus, että "Venäjän-kaupan sulun ja kestävyysnäkökohtien perusteella" energiapuun tuonti on rajoitettu korkeintaan noin 2 TWh:n määrään kaikissa etenemisvaihtoehdoissa (s. 45). Vuonna 2024 Suomessa käytettiin lämpö- ja voimalaitoksissa tuontihaketta n. 788 000 m3, mikä on n. 1,7 TWh. Koska Venäjän-kaupan sulku on jo mukana 2024 luvuissa täytyy rajoitteen perusteen painottua siten "kestävyysnäkökohtiin". Jää epäselväksi mitä nämä kestävyysnäkökohdat ovat ottaen huomioon esimerkiksi Euroopan Unionin kestävyyslainsäädäntö biomassapolttoaineille sekä metsäkatoasetus. Rajoite on näkemyksemme mukaan asetettu hyvin alhaiselle tasolle ottaen huomioon, että analyysin aikajänne ulottuu aina vuoteen 2055 asti.

Sopeutumista koskevassa osiossa 3.7. oleellista on ilmastonmuutoksen vaikutuksiin liittyvä epävarmuus, mikä korostaa ilmastoriskien jatkuvan seurannan ja jatkotutkimuksen merkitystä (kuten sivulla 63 todetaankin). Tekstissä (s. 62) todetaan hyvin, että ilmastonmuutoksen voimakkuus riippuu globaalien hillintätoimien onnistumisesta, ja teksti jatkuu: "Siksi hillintätoimia on tärkeää jatkaa ja vahvistaa ilmastonmuutoksen haitallisten vaikutusten minimoimiseksi." Tässä on syytä huomata,

että sopeutumisen näkökulmasta Suomen omilla hillintätoimilla ei juurikaan ole merkitystä ja globaaleillakin hillintätoimilla vain rajallisesti. Suomen ilmasto tulee suurella todennäköisyydellä merkittävästi lämpenemään. Sopeutuminen on tarkoituksenmukaista – jos mahdollista - nivoa muuhun politiikkaan ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan no regret -ratkaisuihin tai hyvin korkeaan kustannustehokkuuteen.

Bioenergia ry
Harri Laurikka
toimitusjohtaja

Lisätiedot: harri.laurikka@bioenergia.fi / 040 1630 465